

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного

факультету

Юрій БІДЗІЛЯ
«29» червня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СЛОВАЦЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ**

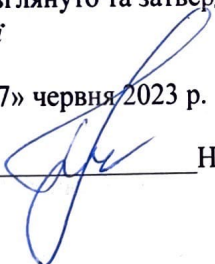
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія
Предметна спеціальність (Спеціалізація)	035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька
Освітня програма	Словацька мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	словацька, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Словацька діалектологія» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.036. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-словацька освітньої програми «Словацька мова та література».

Розробники: Буднікова Л. Т., доцент, кандидат філологічних наук, доцент кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
словацької філології

протокол № 9 від «27» червня 2023 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету
протокол № 8 від «29» червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:
Загальна кількість годин – 120	2
Кількість модулів – 2	Семестр:
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента – 4	4
	Лекції:
	30
	Практичні (семінарські):
	30
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:
	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:
	60

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Словацька діалектологія» є ознайомити здобувачів із актуальними питаннями словацької діалектології, методикою та результатами діалектологічних досліджень, з діалектами словацької мови, їх територіальним поширенням та класифікацією, характерними рисами, які проявляються на фонетичному, морфологічному, лексичному та синтаксичному рівнях мови у діахронічному розвитку. В межах дисципліни здобувачі також знайомляться з методикою дослідження словацьких діалектів, вчать записувати діалектний матеріал, аналізувати та відповідним чином оформляти його.

Завданням (згідно вимог освітньої програми підготовки здобувачів **першого/бакалаврського рівня вищої освіти**) є подати здобувачам вичерпний виклад матеріалу про діалекти словацької мови та методику їх дослідження, подати актуальну термінологію, яка використовується у сучасній діалектології, пояснити важливість і необхідність вивчення діалектного рівня національної мови для подальшого оволодіння словацькою мовою як фахом.

Відповідно до освітньої програми «Словацька мова та література», вивчення дисципліни «Словацька діалектологія» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) компетентностей спеціальності (ЗК 05, ЗК 06, ЗК 07, ЗК 09, ЗК 11) та фахових (спеціальних) компетентностей (ФК 06, ФК 07, ФК 08, ФК 10):

ЗК05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК09. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК06. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Інтегральна компетентність – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни «Словацька діалектологія» не вказані у структурно-логічній схемі до освітньої програми.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання навчальної дисципліни «Словацька діалектологія» не вказані у матриці до освітньої програми «Словацька мова та література».

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

1. Написання рефератів, виконання аналізу текстів.
2. Презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування), практичні (практичні роботи), порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: письмова модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостій на робота	Модульн а контроль на робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5		20	50	100
5	5	5	5	10				

T1, T2, T3, T4, T5 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Самостійна робота	Модуль а контроль на робота	Сума
T6	T7	T8	T9			20	50	100
5	5	5	10					

T6, T7, T8, T9 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	30	4	30
Презентація	1	5	1	5
Реферат	1	5	1	5
Аналіз тексту	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі здобувачі. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з двох блоків завдань.

Перший блок (1-20 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни.

Другий блок (1-30 балів) містить тестові завдання.

Підсумкова оцінка за кожний модуль складається із суми балів за поточне оцінювання (50 б.) і результату модульної контрольної роботи (50 б.) Максимальна оцінка – 100 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюється як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; -

засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку « добре » (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю

			повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Dialektológia ako vedná disciplína

Тема 1. Dialektológia ako vedná disciplína. Metódy a postupy dialektologického výskumu

Dialektológia ako vedná disciplína, jej atribúty. Metódy a postupy dialektologického výskumu. Dialektologická heuristika (postup priameho a skrytého kontaktu, sprostredkovaná metóda, dotazníková metóda). Výskum v teréne. Jazykovedné metódy a formy spracovania nárečového materiálu (vedecký opis a charakteristika). Areálový výskum dialektov: izoglosa, jej druhy a kartografické zobrazovanie, formy izoglosných zón, nárečové areály a ich formy. Kartografické spracovanie nárečí. Metódy kartografického zobrazovania nárečového javu. Druhy nárečových map.

Тема 2. Územné členenie, rozdelenie a všeobecná charakteristika slovenských nárečí

Územná diferencovanosť nárečí. Systematický prehľad členitosti zvukových a gramatických javov v slovenských nárečiach. Inventár samohlások a spoluhlások, reflexy za praslovanské hlásky a skupiny. Kvantita a prízvuk. Rytmický zákon. Ohýbanie. Podstatné mená, prídavné mená, zámená, číslovky, slovesá. Infinitív. Minulé príčastie l-ové. Skladba.

Тема 3. Stredoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina stredoslovenských nárečí

Stredoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina stredoslovenských nárečí. Hlavné znaky severnej skupiny proti južnej skupiny stredoslovenských nárečí. Liptovské, oravské, turčianske, hornonitrianske nárečia.

Тема 4. Stredoslovenské nárečia. Južná skupina stredoslovenských nárečí

Južná skupina stredoslovenských nárečí. Znaky južnej skupiny proti severnej skupine stredoslovenských nárečí. Zvolenské, tekovské, hontianske, novohradské, gemerské nárečia (nárečia západného Gemera, nárečia stredného Gemera, nárečia východného Gemera). Ipeľské nárečie.

Модуль 2

Západoslovenské a východoslovenské nárečia

Тема 5. Západoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina západoslovenských nárečí

Západoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina západoslovenských nárečí. Hornotrenčianska nárečová podskupina. Hornotrenčianske, kysucké, hornokysucké, dolnotrenčianske nárečia. Považská nárečová podskupina. Považské, podjavorinské, myjavské nárečia.

Tema 6. Západoslovenské nárečia. Juhovýchodná a juhozápadná skupina západoslovenských nárečí

Juhovýchodná (ponitrianska) skupina západoslovenských nárečí. Stredonitrianske (topoľčianske a hlohovské) nárečie. Dolnonitrianske nárečie. Juhozápadná skupina západoslovenských nárečí. Nárečia trnavského okolia (trnavské a modranské nárečie). Záhorské nárečie. Skalické nárečie.

Tema 7. Východoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Západná skupina východoslovenských nárečí

Územie a znaky východoslovenských nárečí ako celku. Základné rozdelenie východoslovenských nárečí. Západná skupina východoslovenských nárečí. Spišské nárečia (nárečia juhozápadného Spiša, stredného Spiša, juhovýchodného Spiša). Goralské nárečia. Abovské nárečia (východoabovské a západoabovské nárečie).

Tema 8. Východoslovenské nárečia. Stredná a východná skupina

Stredná skupina východoslovenských nárečí. Šarišské nárečia (nárečie stredného Šariša, severného Šariša). Zemplínske nárečie. Východná skupina východoslovenských nárečí. Sotácke a užské nárečia.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Dialektológia ako vedná disciplína. Metódy a postupy dialektologického výskumu	23	4	4			15
Тема 2. Územné členenie, rozdelenie a všeobecná charakteristika slovenských nárečí	9	2	2			5
Тема 3. Stredoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina stredoslovenských nárečí	13	4	4			5
Тема 4. Stredoslovenské nárečia. Južná skupina stredoslovenských nárečí	11	2	4			5
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	58	14	14			30
4-й семестр						
Модуль 2						
Тема 5. Západoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina západoslovenských nárečí	13	4	4			5
Тема 6. Západoslovenské nárečia. Juhovýchodná a juhozápadná skupina západoslovenských nárečí	18	4	4			10
Тема 7. Východoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Západná skupina východoslovenských nárečí	13	4	4			5
Тема 8. Východoslovenské nárečia. Stredná a východná skupina	16	2	4			10
Модульна контрольна робота	2	2	-			
Разом за модуль	62	16	16			30
Разом за семестр	120	30	30			60

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Тема 1. Dialektológia ako vedná disciplína. Metódy a postupy dialektologického výskumu	4
2	Тема 2. Územné členenie, rozdelenie a všeobecná charakteristika slovenských nárečí	2
3	Тема 3. Stredoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina stredoslovenských nárečí	4
4	Тема 4. Stredoslovenské nárečia. Južná skupina stredoslovenských nárečí	4
5	Тема 5. Západoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Severná skupina západoslovenských nárečí	4
6	Тема 6. Západoslovenské nárečia. Juhovýchodná a juhozápadná skupina západoslovenských nárečí	4
7	Тема 7. Východoslovenské nárečia. Územie, hlavné znaky a rozdelenie. Západná skupina východoslovenských nárečí	4
8	Тема 8. Východoslovenské nárečia. Stredná a východná skupina	4
	Разом	30

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна
1	Z dejín výskumu nárečí. Výskum v teréne	15
2	Prepis nárečového textu. Odborný, čitateľský a kombinovaný prepis	5
3	Územné členenie, rozdelenie a všeobecná charakteristika slovenských nárečí.	5
4	Severná skupina stredoslovenských nárečí. Oravské nárečia	5
5	Južná skupina stredoslovenských nárečí.	5
6	Severná skupina západoslovenských nárečí. Dolnotrenčianske nárečia.	10
7	Juhovýchodná a juhozápadná skupina západoslovenských nárečí.	5
8	Západná skupina východoslovenských nárečí.	10
	Разом	60

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Обладнання: комп'ютер.
3. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Dzendzelivská N. Slovenská dialektológia. Všeobecná časť (konšpekt prednášok). Užhorod, 2002.
2. Krajčovič R. Vývin slovenského jazyka a dialektológia. 3. nezmenené vydanie. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2019. 343 s.

Допоміжна

1. Boleráčová Z. História a kultúra Slovákov na Zakarpatskej Ukrajině. Užhorod: Mystecka Linija, 2006.
2. Karpinský P., Liashuk V., Adam J. Kultúrny jazyk na území Slovenska v období 17. až 19. storočia. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2019.
3. Krajčovič R. Slovenčina a slovanské jazyky II. Fonologický vývin. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2003. 365 s.

Інформаційні ресурси

1. Slovníkový portál Jazykovedného ústavu Ľ. Štúra SAV. URL: <https://slovník.juls.savba.sk/>
2. Slovenská reč. URL: <https://www.juls.savba.sk/ediela/sr/>